

20 | **Varkensproefbedrijven en het Proefstation voor de Varkenshouderij**

In het begin van de jaren zestig van de vorige eeuw werd in de Commissie van Overleg voor de Varkenshouderij – tevens belast met het toezicht op de selectiemesterijen – vastgesteld, dat voor het behoud en het verbeteren van een economisch sterke positie van de varkenshouderij een doeltreffend onderzoeks- en voorlichtingsapparaat noodzakelijk was. De proefcapaciteit van de verschillende instituten en instellingen was onvoldoende om voor de sector verantwoorde conclusies te trekken.

Het Instituut voor Veeteeltkundig Onderzoek had intussen de beschikking over een goed opgezet proefbedrijf 'De Bantham' in Maartensdijk, dat vooral voorzag in de behoefte aan een accommodatie voor proeven op het gebied van fokkerij en de kwaliteit van de slachtproducten. Dit bedrijf werd bevolkt met ziektekiemvrije biggen, zogeheten SPF-biggen (Specific Pathogen Free), die door middel van een keizersnede waren verlost.

Er was echter grote behoefte aan proeven op het gebied van huisvesting, op de praktijk gerichte proeven voor fokvarkens en demonstratieproeven. Geadviseerd werd te komen tot de oprichting van regionale proefbedrijven met als juridische vorm een stichting. Hierin moesten de standsorganisaties en het Landbouwschap, de technische organisaties en de voorlichtingsdiensten als adviseurs vertegenwoordigd zijn.

In 1967 werd begonnen met de bouw van het Varkensproefbedrijf voor Gelderland en Overijssel in Raalte. In 1971 volgde het Varkensproefbedrijf voor Zuid-Nederland in Sterksel.

De financiering van de stichting bestond uit een overheidssubsidie en een subsidie uit het fonds Kwaliteitsverbetering van het Productschap voor Vee en Vlees. Dit fonds werd gevuld uit een heffing per afgeleverd vleesvarken. De exploitatiekosten werden gefinancierd door het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening (50%), het Productschap voor Vee en Vlees (40%) en regionale instanties.

Het onderzoek richtte zich vooral op huisvesting, voeding en speenleeftijd van biggen, terwijl welzijnsonderzoek in die tijd ook al aandacht kreeg. De proefaccommodatie van de beide bedrijven was per 31 december 1983 als volgt ingericht:

	Raalte	Sterksel
Zeugenplaatsen	289	478
Opfokzeugen (incl. gedekte opfokzeugen)	220	96
Plaatsen voor gespeende biggen	550	620
Plaatsen voor vleesvarkens	640	1.120

De varkensproefbedrijven hebben veel baanbrekend onderzoek verricht en genoten grote belangstelling van de varkenshouders. In de varkenshouderij ontbrak echter centrale aansturing van het onderzoek. Die kwam er toen in november 1983 het proefstation in Rosmalen werd opgericht. Het Consulentschap voor de Varkenshouderij werd daar eveneens gevestigd. Dr.ir. E.W. Brascamp werd directeur.

Het Rijksconsulentschap werd omgevormd tot een Informatie en Kennis Centrum (IKC). Het bedrijfsleven moest voor 50% bijdragen in de onderzoekskosten. De organisatie van het onderzoek onderging later weer een wijziging, waarbij per

onderzoeksproject de financiering geregeld werd met de opdrachtgevers. De overheid kon hierbij ook opdrachtgever zijn, maar onderzoek in opdracht van de overheid beperkte zich hoofdzakelijk tot projecten die met de volksgezondheid te maken hadden.

Het proefbedrijf 'De Bantham' werd rond 1980 gesloten. Het Proefstation in Rosmalen werd in 2000 opgeheven, omdat de overheid het onderzoek wilde concentreren in Lelystad. Daar moest dus een nieuw onderzoekscentrum voor de varkenshouderij verrijzen. Dit varkensbedrijf werd wel gebouwd, maar vermoedelijk te duur. Daardoor bleek het financieel niet rond te zetten. Het bedrijf, bevolkt met SPF-varkens, werd geprivatiseerd en overgedragen aan de bedrijfsleider, die nu een fokbedrijf met Topigs-varkens met een hoge gezondheidsstatus (SPF) exploiteert.

Het praktijkonderzoek is momenteel geconcentreerd op de varkensproefbedrijven in Raalte en Sterksel. Het praktijkcentrum in Raalte is gericht op de biologische varkenshouderij en onderzoek op het gebied van dierenwelzijn. In Sterksel wordt het op de praktijk gericht onderzoek voor de varkenshouderij uitgevoerd. Het wetenschappelijk onderzoek is ondergebracht bij de Animal Sciences Group in Lelystad, die uiteraard nauw samenwerkt met de praktijkcentra.